

Vergaderjaar 2023–2024

26 234

Vergaderingen interim-Committee en Development Committee

Nr. 282

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 oktober 2023

Hierbij stuur ik u de geannoteerde agenda voor de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden tijdens de IMF Jaarvergadering van het International Monetary and Financial Committee (IMFC) op 12, 13 en 14 oktober.

De Minister van Financiën,
S.A.M. Kaag

Geannoteerde agenda voor de inzet van het Koninkrijk der Nederlanden tijdens de vergadering van het International Monetary and Financial Committee (IMFC) op 12, 13 en 14 oktober 2023

1. Algemene inleiding

Op 12, 13 en 14 oktober vindt de jaarvergadering van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank (WB) plaats in Marrakesh. Dit betreft de bijeenkomsten van het *International Monetary and Financial Committee* (IMFC), het *Development Committee* van de Wereldbank (DC), de *G20 Finance Ministers and Central Bank Governors* en de Coalitie van Ministers van Financiën voor Klimaatactie. Het IMFC is het politieke adviesorgaan van het IMF, waaraan Ministers van Financiën en centrale-bankpresidenten deelnemen. De Ministers van Financiën van Nederland en België vertegenwoordigen op jaarlijks roterende basis de Nederlands-Belgische kiesgroep bij het IMFC. Dit jaar neemt de Belgische Minister van Financiën deel aan het IMFC. Minister Schreinemacher zal namens Nederland deelnemen aan het *Development Committee* van de Wereldbank en Minister Kaag zal deelnemen aan de G20 bijeenkomst.

Minister Kaag zal samen met de Minister van Financiën van Indonesië de ministeriële bijeenkomst van de Coalitie van Ministers van Financiën voor Klimaatactie voorzitten, bestaande uit 90 landen. Tijdens de bijeenkomst zullen Ministers stilstaan bij de acties die zij uitvoeren op het gebied van vergroening van het financiële systeem en engagement met de financiële sector. Nederland richt zich als co-voorzitter op het vergroten van de impact van het forum. Zo zal tijdens deze bijeenkomst een *Climate Action Statement* worden gepresenteerd dat inzicht geeft in klimaatacties van leden van de Coalitie in het aankomende jaar.

Een centraal thema tijdens de jaarvergadering is de balans tussen het verder terugbrengen van afzwakkende maar persistente inflatie en het tegelijkertijd stimuleren van duurzame, inclusieve groei. De groeiende schuldenproblematiek en externe financieringsbehoefte van kwetsbare economieën staan op de agenda, net als de noodzakelijke financiering voor structurele uitdagingen zoals klimaatverandering. Daarbij zal ook worden stilgestaan bij de risico's van economische fragmentatie. De mondiale financieel-economische gevolgen van de Russische aanvalsoorlog in Oekraïne zullen opnieuw een belangrijke rol spelen tijdens de jaarvergadering. Ministers zullen bespreken hoe de rol van het IMF en de Wereldbank bij het aanpakken van de bovengenoemde uitdagingen verder versterkt kan worden. De inzet van het Koninkrijk tijdens het IMFC en het *Development Committee* wordt uiteengezet in deze geannoteerde agenda.

2. Mondiale financieel-economische situatie

Het mondiale financieel-economische beeld wijst op aanhoudende veerkracht, hoewel de mondiale groei in historisch perspectief laag is. Ontwikkelde economieën hebben zich in de eerste helft van 2023 goed staande gehouden, ondanks de hoge inflatie en stijgende rentes. Dit hangt mede samen met het steunbeleid om koopkracht op peil te houden en historisch lage werkloosheid. Mondiale waardeketens zijn grotendeels genormaliseerd nadat de pandemie eerder tot omvangrijke knelpunten leidde. Daarnaast zijn problemen bij specifieke banken in de VS en Zwitserland binnen de perken gebleven waardoor schade voor de macro-economie is uitgebleven. Het IMF heeft de mondiale groeiraming in juli voor dit jaar daarom verhoogd met 0,2%-punt ten opzichte van

april¹. Wel verwacht het IMF dat de mondiale bbp-groei vertraagt van 3,5% in 2022 tot 3,0% in 2023 en 2024. Voor beide jaren ligt de verwachte groei onder het gemiddelde van 3,8% tussen 2000 en 2019. De mondiale groei wordt afgeremd door de oorlog in Oekraïne, de daarmee gepaard gaande inflatieschok en renteverhogingen door centrale banken in de strijd tegen de hoge inflatie. Ook volgend jaar zullen deze factoren de groei blijven remmen. Tot slot herstelt de Chinese economie minder snel dan verwacht na het versoepelen van de covid-maatregelen, met name vanwege de aanhoudende problemen in de vastgoedsector en lagere wereldwijde vraag naar Chinese producten. Hoewel mondiale voedselprijzen recent zijn gedaald, blijven deze wel hoger dan historische gemiddelden, wat met name kwetsbare opkomende markteconomieën en lage-inkomenslanden raakt.

De licht verbeterde vooruitzichten blijven echter overschaduwd door de enorme humanitaire en economische gevolgen van de oorlog voor Oekraïne. Volgens het IMF is het Oekraïense bbp met 30% gekrompen in 2022. Dit onderstreept de noodzaak voor aanhoudende steun, zowel humanitair, financieel als militair. Tegelijk veroorzaakte de oorlog een energiecrisis in Europa, met als gevolg historisch hoge gasprijzen vorig jaar. Gegeven de goed gevulde gasvoorraden en de reductie van gasverbruik in de EU (-18% lager dan langjarig gemiddelde in eerste kwartaal van 2023)², is het risico op een herhaling hiervan nu lager dan vorig jaar. Om de leveringszekerheid te borgen blijft de afgesproken reductie van energieverbruik van 15% in de EU echter noodzakelijk, waarvoor het essentieel is dat prijsprykkels voor energiebesparing behouden blijven.

Het verkrappende monetaire beleid van centrale banken begint zijn vruchten af te werpen in de strijd tegen inflatie, maar het bereiken van de inflatiedoelstelling vraagt om vasthoudendheid. De inflatie is in veel landen gedaald na een piek in het najaar van 2022, gedreven door de daling van voedsel- en energieprijzen. Onderliggend wordt de hoge inflatie daarentegen meer en meer gedreven door binnenlandse factoren, zoals bedrijfswinsten en lonen, als gevolg van krapte en economische oververhitting. Dit komt tot uiting in de kerninflatie, inflatie gecorrigeerd voor voedsel- en energieprijzen, die van nature persistenter is. Het IMF raamt de mondiale kerninflatie op 6,0% in 2023 en 4,7% in 2024, ruim boven de inflatiedoelstellingen van centrale banken. Daarmee is de strijd tegen inflatie nog niet gewonnen.

Krapper monetair beleid remt de economische activiteit onder andere af via hogere financieringskosten, wat zich ook doet voelen in opkomende markteconomieën, lage-inkomenslanden waaronder *small island development states* (SIDS), zoals Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Het is daarom van belang dat centrale banken duidelijk blijven communiceren over hun beleidsvoornemens om voorspelbaarheid te vergoten en schokken te voorkomen. In het kielzog van dit verkrappende monetaire beleid nemen de risico's voor de financiële stabiliteit echter toe, doordat kwetsbaarheden zijn opgebouwd in de lange periode van lage rentes. Nieuwe problemen, zoals begin dit jaar bij banken in de VS en Zwitserland, zijn daardoor niet uit te sluiten. Om deze reden is het belangrijk om de risico's voor de financiële stabiliteit nauw te blijven monitoren en daadkrachtig op te treden indien nodig. Daarbij kan het versterken van banktoezicht, zoals het volledig implementeren van

¹ IMF (2023) World Economic Outlook update, Near-Term Resilience, Persistent Challenges, juli 2023.

² European natural gas demand tracker (bruegel.org).

Bazel 3 standaarden, bijdragen aan het versterken van financiële stabiliteit.

Na jaren van ruimhartige steun in veel landen is de tijd aangebroken om begrotingsbuffers geleidelijk te herstellen en begrotingstekorten te beheersen, al blijft het nodig om kwetsbare huishoudens gericht te ondersteunen. In veel landen hebben steunmaatregelen bijgedragen aan het dempen van koopkrachtverlies van huishoudens. Vergeleken met voor de pandemie zijn publieke schuldquotes echter opgelopen en rentes fors gestegen, wat gepaard gaat met risico's voor de schuldhoudbaarheid. Het is daarom belangrijk dat generieke steunmaatregelen worden afgebouwd en waar nodig worden vervangen door meer gerichte maatregelen voor kwetsbare huishoudens. Bovendien kan dit centrale banken helpen in de strijd tegen inflatie. Het begrotingsbeleid is in veel landen te expansief gelet op de stand van de conjunctuur. Daarnaast is het van belang om de aandacht binnen de begroting te verleggen naar het versterken van de verdien capaciteit van de economie, om zo de potentiële groei te verhogen. Hierbij is de uitdaging om het herstellen van begrotingsbuffers niet ten koste te laten gaan van groeiverhogende investeringen in onder meer onderwijs en (digitale) infrastructuur, alsook klimaatinvesteringen.

Structurele hervormingen zijn essentieel voor het bevorderen van de potentiële groei en het toekomstbestendig maken van economieën. De afgelopen decennia is het mondiale groeipotentieel afgenomen van 3,5% per jaar tussen 2000 en 2010 tot 2,6% in het afgelopen decennium. Prioritering van uitgaven richting bovengenoemde investeringen kan dit groeipotentieel verhogen. Private investeringen kunnen hier ook een belangrijke bijdrage aan leveren. Hervormingen van belemmerende regelgeving kunnen helpen om private investeringen aan te jagen. In het kader van de krappe arbeidsmarkten en de voortgaande vergrijzing kunnen hervormingen van de arbeidsmarkt bijdragen aan hogere potentiële groei. Activerend arbeidsmarktbeleid kan het arbeidsaanbod stimuleren en het verlagen van de kosten om van baan te veranderen faciliteert de herallocatie richting groeisectoren. Ook efficiëntere insolventieraamwerken en een goed gekapitaliseerde bankensector kunnen bijdragen aan een efficiënte inzet van productiefactoren door levensvatbare bedrijven snel te herstructureren en insolvente bedrijven af te wikkelen. Hieraan gerelateerd kan het afbouwen van begrotingssteun aan kwetsbare bedrijven het proces van herallocatie faciliteren. Daarnaast kan adequaat mededingingsbeleid ervoor zorgen dat toegenomen digitalisering niet ten koste gaat van marktconcurrentie en er voldoende mogelijkheden blijven voor nieuwe markttoetreders. Tot slot vormt economische fragmentatie een risico voor de potentiële groei. Het mogelijk uiteenvallen van de mondiale economie in verschillende blokken leidt per saldo tot hogere prijzen en een lagere productiviteit. Het is daarom belangrijk om de baten van het op regels gebaseerde multilaterale handelssysteem te behouden.

Onderliggend is het groeipotentieel van lage- en middeninkomenslanden verhoudingsgewijs sneller afgenomen dan voor hoge-inkomenslanden. Hierdoor zijn de mogelijkheden om mondiale inkomensverschillen te verkleinen gedaald. Naast de factoren genoemd in de voorgaande alinea beperken schuldproblemen in opkomende markteconomieën en lage-inkomenslanden de investeringsmogelijkheden voor deze landen. Deze problemen worden gedreven door een combinatie van hoge schulden, lagere groei en toegenomen financieringskosten. Deze problematiek is het sterkst geconcentreerd bij de meest kwetsbare landen. Naar schatting van het IMF hebben nu meer dan 60% van de lage-inkomenslanden en 25% van middeninkomenslanden een hoog risico op of een onhoudbare schuld. Deze hoge schulden vertalen zich in fors hogere risico-opslag op

staatsobligaties. Maar liefst 18 landen kenden een risico-opslag van meer dan 10%-punt. Door deze hoge risico-opslag hebben kwetsbare landen sinds vorig jaar veel minder nieuwe leningen in harde valuta afgesloten. Voor landen met onhoudbare schulden is schuldhierstructurering mogelijk noodzakelijk. Tot slot worden deze landen relatief hard geraakt door hoge voedsel- en energieprijzen en zijn deze landen vaak extra kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatverandering.

De gevolgen van klimaatverandering worden steeds duidelijker, met de warmste zomer ooit en toenemende schade door droogte, bosbranden en overstromingen. Een recent G20-rapport³ bevestigt nogmaals dat de economische kosten van klimaatverandering aanzienlijk zijn, en dat de kosten van het uitblijven van actie aanzienlijk zwaarder wegen dan de kosten van klimaatbeleid zelf. Daarom is mondiaal voortvarend klimaatbeleid van essentieel belang. Overheden doen er goed aan om investeringen in toenemende mate hierop te richten, al is het mobiliseren van groene private investeringen ook onontbeerlijk. Voor private investeringen is een goede business case essentieel. Het investeringsklimaat van private investeringen kan op dit terrein verbeterd worden door zowel de transparantie als beleidszekerheid van klimaatbeleid te vergroten. In de praktijk is het beprijzen van broeikasgassen cruciaal om groene klimaatinvesteringen voldoende te laten renderen. Dit vraagt echter om voldoende draagvlak. De overheidsinkomsten die met beprijzing gegenereerd worden, kunnen onder meer gericht worden ingezet om herverdelingseffecten van beprijzing vooral voor kwetsbare groepen te verminderen. Dit vergroot klimaatrechtvaardigheid en kan daarmee het draagvlak voor klimaatmaatregelen ondersteunen. Tot slot is internationale samenwerking van groot belang bij het behalen van klimaatdoelen, bijvoorbeeld op het vlak van CO₂-beprijzing en het mobiliseren van voldoende financieringsmiddelen voor lage-inkomenslanden. Dit onderstreept het belang van multilaterale samenwerking en het gevaar van geo-economische fragmentatie.

3. Het IMF

De 16e herziening van IMF-quota

Een belangrijk onderwerp tijdens de IMFC is de 16^e quotaherziening. Deze moet uiterlijk 15 december 2023 worden afgerond. Quota bepalen onder andere het stemgewicht van een land binnen het IMF en ook de grootte van de leningen die een land kan aangaan bij het IMF. Quota zijn voor het laatst aangepast in 2016 bij de 14^e quotaherziening. Drie thema's staan ter discussie, namelijk: i) de omvang en ii) de compositie van IMF-middelen en iii) de verdeling van quota onder de lidstaten van het IMF.

Het Koninkrijk onderschrijft het belang van voldoende middelen voor het IMF, dat in het centrum van het mondiale financiële systeem staat. Dit is extra belangrijk in de huidige internationale context van hardnekkige inflatie, stijgende rentes, lagere groeicijfers en hoge schulden. Daarom is het Koninkrijk van mening dat de totale omvang van IMF-middelen ten minste op het huidige niveau moet blijven. Met de huidige beschikbare middelen kan het IMF de mondiale financiële stabiliteit bevorderen en landen als *lender of last resort* bijstaan in tijden van crisis.

Het IMF wordt momenteel deels gefinancierd met tijdelijke bilaterale leenovereenkomsten. Een deel van deze bilaterale leenovereenkomsten loopt eind 2024 af. Om de huidige leencapaciteit van het IMF te behouden

³ G20 rapport (2023), «Macroeconomic Risks Stemming from Climate Change and Transition Pathways».

is het Koninkrijk voorstander van het vervangen van dit deel van de tijdelijke bilaterale leningen door permanent kapitaal (quota). Het verhogen van permanent kapitaal heeft drie voordelen. Ten eerste is een voordeel voor Nederland dat alle lidstaten bijdragen aan het permanente kapitaal, terwijl de huidige tijdelijke bilaterale leenovereenkomsten gefinancierd worden door een subgroep van met name ontwikkelde economieën waar Nederland onderdeel van uitmaakt. Ten tweede zullen programmalanden, inclusief landen uit de kiesgroep zoals Oekraïne, dankzij hun toegenomen quota in beginsel meer kunnen lenen van het IMF. Ruimere leenvolumes sluiten beter aan bij de groei van de mondiale economie sinds de vorige quotaherziening en de huidige krappere financieringsmogelijkheden. Ten derde kan permanent kapitaal worden ingezet met een eenvoudige meerderheid in de Raad van Bewindvoerders, terwijl activering van bilaterale leenovereenkomsten instemming vereist van crediteuren die minstens 85% van het leenvolume van de bilaterale leenovereenkomst vertegenwoordigen.⁴

De verdeling van quota tussen IMF-lidstaten bepaalt de stemverhoudingen in de Raad van Gouverneurs en de Raad van Bewindvoerders.⁵ Het Koninkrijk is voorstander van het gebruik van de huidige quotaformule voor het verdelen van nieuwe quota, die is gebaseerd op de omvang, openheid en diversiteit van economieën. Deze formule zorgt ervoor dat het quota-aandeel van middelgrote open economieën wordt beschermd en dat het quota-aandeel van opkomende economieën meer in lijn komt met hun toegenomen belang in de wereldeconomie. Een alternatief voor het toekennen van quota-aandeel aan economieën die sterk gegroeid zijn, is door middel van een hele beperkte ad hoc verschuiving van quota van ontwikkelde economieën naar een klein aantal opkomende economieën. Voor het Koninkrijk is het van belang dat de quotaformule ook bij een ad hoc verschuiving van quota een rol speelt bij het identificeren van oververtegenwoordigde economieën (die quota-aandeel in moeten leveren). Volgens de laatst beschikbare data is het Koninkrijk ondervertegenwoordigd op basis van de quotaformule en levert het in het geval van een herziening op basis van de quotaformule, geen quota-aandeel in. De Nederlands-Belgische kiesgroep als geheel levert beperkt in, omdat de kiesgroep als geheel op basis van de laatst beschikbare data licht oververtegenwoordigd is.

In het kader van de quota-discussie wordt tevens voorgesteld om een 25e stoel in de Raad van Bewind van het IMF te creëren om Afrikaanse landen een sterkere stem te geven in het IMF. Dit heeft geen consequenties voor de omvang of verdeling van quota. Nederland steunt dit voorstel.

De huidige IMF-middelen zijn, ook in tijden van crisis, voldoende gebleken. De aanhoudende economische schokken en de daaropvolgende groei in de vraag naar financiering hebben weliswaar geleid tot een toename van IMF-financiering, maar het IMF heeft de bilaterale leenovereenkomsten niet aan hoeven spreken. Door de toename van IMF-financiering nemen risico's voor het IMF wel geleidelijk toe. Het Koninkrijk hecht waarde aan het in stand houden van een goed risicomanagement zodat het IMF ook op de lange termijn diens belangrijke rol als *lender of last resort* kan blijven vervullen.

⁴ Zie Q and A on IMF Bilateral Borrowing Agreements.

⁵ Zie IMF Members' Quotas and Voting Power, and IMF Board of Governors.

IMF steun voor kwetsbare landen

Door aanhoudende economische schokken, mede als gevolg van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en klimaatverandering, hebben kwetsbare landen een stijgende behoefte aan financiering. Tegelijkertijd is er nog altijd sprake van verkrappende financieringscondities. Door deze ontwikkelingen doen meer landen een beroep op het IMF als *lender of last resort*. In verband met schuldhoudbaarheid hebben veel lage-inkomenslanden vooral behoefte aan concessionele financiering tegen lage rentes vanuit de *Poverty Reduction and Growth Trust* (PRGT).

Als gevolg van de COVID-19 pandemie en de oorlog in Oekraïne heeft het IMF de afgelopen jaren veel noodfinanciering verschaft. Dit jaar neemt de vraag naar reguliere programma's met conditionaliteit weer toe, waarbij het IMF landen steunt met expertise en begeleiding bij de implementatie van structurele hervormingen die bijdragen aan gezonde financiën en robuuste economische groei. Deze hervormingen zijn van groot belang om uitdagingen als hoge schuldniveaus en klimaatverandering aan te pakken en hebben daarnaast een katalytisch effect waardoor ook andere financiering kan worden aangetrokken. Om deze hervormingen te ondersteunen, draagt Nederland bij aan verschillende technische assistentieprogramma's ter bevordering van de institutionele capaciteiten van ontwikkelende economieën, onder andere op het gebied van overheidsfinanciën en schuldmanagement.

Ook de vraag naar concessionele IMF-financiering van lage-inkomenslanden neemt toe. Via de PRGT worden leningen verstrekt met een rentesubsidie, waardoor landen op dit moment geen rente hoeven te betalen. De rentesubsidie wordt voor het merendeel gefinancierd door giften van donoren via de zogenaamde PRGT subsidierekening. Deze subsidierekening kampt met een financieringstekort. Het IMF heeft lidstaten daarom gevraagd om aanvullende vrijwillige bijdragen. Van de EUR 52 miljoen (SDR 48 miljoen⁶) die Nederland is verzocht om bij te dragen, is inmiddels EUR 25 miljoen overgemaakt. Nederland zal tijdens de Jaarvergadering nog eens EUR 15 miljoen toezeggen voor de PRGT onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring. Voor de langere termijn vindt het Koninkrijk het belangrijk dat de PRGT voldoende middelen heeft en een duurzaam financieringsmodel kent dat in staat is om de meest kwetsbare landen te kunnen (blijven) ondersteunen, zeker nu de vraag naar IMF financiering toeneemt. In 2024–2025 zal er een uitgebreide herziening van de PRGT plaatsvinden, waar de verschillende mogelijkheden voor een duurzaam financieringsmodel van de PRGT zullen worden bekeken.

Om kwetsbare landen weerbaar te maken voor economische schokken door klimaatverandering of pandemieën is tijdens de jaarvergadering van 2022 de *Resilience and Sustainability Trust* (RST) opgericht. Het Koninkrijk verwelkomt de groter dan verwachte vraag naar RST-programma's, waaruit blijkt dat veel landen hun weerbaarheid tegen klimaatschokken willen versterken. Tegelijkertijd zet het Koninkrijk erop in dat RST-programma's toezien op een effectieve implementatie van klimaatadaptatie- en mitigatiebeleid van lidstaten en zodoende additionele financiering mobiliseren van bijvoorbeeld private investeerders. Er zijn inmiddels 10 programma's van start gegaan. Om in de vraag naar RST-programma's te kunnen voorzien heeft het IMF opgeroepen tot additionele donorfinanciering. Nederland steunt de RST en heeft bijgedragen met een lening van EUR 1,3 miljard en een bijdrage van EUR 22 miljoen.

⁶ In dit document wordt steeds de wisselkoers van 1 september 2023 gebruikt: 1 SDR = 1,84.650 EUR.

Het Koninkrijk heeft bijzondere aandacht voor de noden van SIDS. De Verenigde Naties erkennen de status van Aruba, Curaçao en Sint Maarten als SIDS. SIDS kampen met specifieke sociaaleconomische uitdagingen. Zo zijn zij bijzonder kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatverandering. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden is het belangrijk dat SIDS voldoende ruimte hebben voor investeringen, ook in de huidige context van verkrappende financieringscondities. Het beleidsadvies en de technische advisering vanuit het IMF en de Wereldbank leveren een belangrijke bijdrage aan het versterken van de veerkracht en economische ontwikkeling in deze landen.

Special drawing rights (SDR's) doorlenen aan de PRGT en de RST

Nederland heeft onder meer bijgedragen aan de PRGT en de RST door een deel van de in 2021 door het IMF aan Nederland uitgekeerde SDR's door te lenen aan de PRGT en RST. Nederland heeft in totaal EUR 1,8 miljard (SDR 1,7 miljard) doorgeleend aan deze beide fondsen van het IMF. Dit is 20% van de SDR's die het IMF in 2021 aan Nederland heeft uitgekeerd als onderdeel van een generieke SDR-allocatie aan alle lidstaten⁷. Nederland draagt hiermee bij aan de G20-doelstelling om USD 100 miljard van gealloceerde middelen door te lenen. Inmiddels is meer dan USD 100 miljard toegezegd.

Oekraïne

De Russische aanvalsoorlog heeft grote financiële gevolgen voor Oekraïne. Als onderdeel van bredere financiële steun aan Oekraïne, is op 31 maart een IMF-programma van vier jaar en een omvang van EUR 12,6 miljard van start gegaan. Dit programma ondersteunt Oekraïne bovendien bij het doorvoeren van hervormingen om de economie te stabiliseren en groeiperspectief te creëren. Uit de eerste *review* van het programma, die in juni door de Raad van Bewindvoerders van het IMF is goedgekeurd, blijkt dat Oekraïne vooruitgang boekt met het versterken van belastinginkomsten en maatregelen inzake goed bestuur en anti-corruptie. Een IMF-programma voor Oekraïne is belangrijk voor Nederland en om dit programma mogelijk te maken geeft Nederland dan ook *financing assurances* af aan het IMF samen met de G7 en een aantal andere landen. Nederland zegt hiermee toe Oekraïne de komende jaren te blijven steunen, zodat de schuldhoudbaarheid van de Oekraïense schuld en de financiering van het financieringstekort voor de komende jaren gewaarborgd is.

Schulden

Wanneer een land te maken heeft met betalingsbalansproblemen of een hoog risico op onhoudbare publieke schuld, is er in veel gevallen behoefte aan ondersteuning vanuit het IMF. Door de toegenomen schuldenniveaus is het aannemelijk dat de vraag naar IMF-programma's de komende tijd zal blijven toenemen. Voor het IMF is het daarbij van belang dat er zicht is op een houdbare schuld en daarom is, naast de katalytische werking van een hervormingsprogramma, ook een goed werkend mechanisme voor internationale schuldbehandeling van groot belang.

Deze internationale schuldbehandeling is de laatste jaren complexer geworden door een meer divers crediteurenlandschap. Eind jaren '90 was de Club van Parijs de grootste crediteur van veel externe schuld van lage- en middeninkomenslanden en schuldbehandelingen verliepen volgens eenzelfde procedure, waarbij alle crediteuren in principe een gelijke

⁷ Zie Kamerstuk 26 234, nr. 254.

schuldbehandeling overeenkwamen. Sindsdien is de omvang van de externe schuld bij crediteuren die geen lid zijn van de Club van Parijs (zoals China en India), private crediteuren en binnenlandse partijen sterk toegenomen. Dit, in combinatie met geopolitieke spanningen, bemoeilijkt het bereiken van een akkoord tussen de debiteur en verschillende crediteuren. Bij de recente opgerichte *Global Sovereign Debt Roundtable*, waarvan het IMF en de Wereldbank samen het secretariaat vormen, wordt daarom op regelmatige basis met een diverse groep deelnemers gesproken over de technische uitwerking van de processen om de schuldbehandeling te verbeteren. Hierbij komen debiteuren, bilaterale crediteuren en private crediteuren samen. Het Koninkrijk is positief over dit forum, omdat het bij kan dragen aan een beter wederzijds begrip van schuldherstructurerings tussens alle betrokken partijen.

Het Koninkrijk ziet duurzame oplossingen voor de hoge en onhoudbare publieke schuldniveaus van lage-inkomenslanden en sommige opkomende economieën als een prioriteit. Het Koninkrijk zet daarom in op een verbeterde uitvoering van de internationale afspraken over deze coördinatie, namelijk via het *G20 Common Framework for debt treatment beyond the DSSI (Common Framework)*. Op dit moment hebben vier landen (Ethiopië, Tsjaad, Zambia en Ghana) een aanvraag gedaan voor schuldbehandeling onder het Common Framework, waarbij in het geval van Tsjaad en Zambia reeds een (principe)akkoord is bereikt. Het vaststellen van een transparant en efficiënt proces voor een succesvolle schuldherstructurering is daarbij prioritair omdat langslappende procedures de economische schade in de betreffende landen vergroten. Tegelijkertijd blijft het Koninkrijk het belang van een goedwerkend mechanisme voor middeninkomenslanden, zoals Sri Lanka en Suriname, benadrukken.

Om ervoor te zorgen dat er voldoende duidelijkheid is over de omvang van publieke schulden, is het van belang dat schuldentransparantie hoog op de agenda blijft bij het IMF. Via zowel beleidsadvies als technische assistentie draagt het IMF bij aan het vergroten van de transparantie van publieke schuldverplichtingen, het verbeteren van de capaciteit in schuldenbeheer en verantwoord leenbeleid. Het Koninkrijk vindt het ook belangrijk om zelf transparant te zijn over de uitstaande schulden. Vanaf 1 juli 2023 wordt daarom de actuele stand van alle exportkredietvorderingen die Nederland heeft op andere landen uit hoofde van Club van Parijs regelingen online gepubliceerd.⁸

Preventieve kredietlijnen

Het IMF heeft ook de mogelijkheid om kwetsbare landen bij te staan door middel van preventieve kredietlijnen, waarop een land beroep kan doen voor liquiditeit in het geval van betalingsbalansproblemen als gevolg van externe schokken. Het gaat hier om de *Flexible Credit Line* (FCL), de *Precautionary and Liquidity Line* (PLL), en de *Short-term Liquidity Line* (SLL). In de aanloop naar de jaarvergadering worden de preventieve kredietlijnen herzien.

Het Koninkrijk onderkent dat deze instrumenten kunnen bijdragen aan financiële stabiliteit van landen in geval van externe schokken, ook om spillovers naar andere landen te voorkomen. Wel zet het Koninkrijk in op tijdelijk gebruik van deze instrumenten en duidelijke prikkels voor landen om hun toegang tot kredietlijnen te verlagen of uit te faseren, onder

⁸ Het overzicht van alle vorderingen wordt iedere 6 maanden bijgewerkt en gepubliceerd op de website van uitvoerder Atradius Dutch State Business (ADSB): <https://atradiusdutchstatebusiness.nl/nl/producten/schade-en-incasso.html>.

andere door eigen reserves te versterken. Zo wordt langdurig gebruik van preventieve kredietlijnen voorkomen, die anders een groot beslag zouden leggen op de middelen van het IMF.